

sıyla hısım olan diğer akrabalara (zevi'l-erhâm) geçer. Çoğunluğa göre ise hâkim uygun gördüğü bir kimseyi tayin eder.

Hıdâne müddeti konusunda genellikle; "Çocuk kendi kendine yeyip içip, giyininceye kadar." ölçüsü getirilmiştir. Bunun yaş ile sınırlanmasında ise erkek için 7-9, kız için 9-11 yaşları ileri sürülmüştür.

Çocuğun nafaka dışında, ayrıca bakım ve terbiyesi ile ilgilenen kişiye verilmesi gereken hıdâne masrafları da vardır. Hıdâne masrafları, varsa öncelikle çocuğun malından, yoksa babası veya nafakası ile yükümlü olan kimse tarafından karşılanır. Çocuğun bakım ve terbiyesi ile ilgilenen kişi annesi değilse bu iş için ücrete hak kazanır. İddeti bitmiş ise çocuğun annesi de bu iş için ücret alabilir.[61]

4. Aile Bireylerinin Hak ve Sorumlulukları

Ailede her bireyin sahip olduğu bazı hakları olduğu gibi yerine getirmesi gereken bazı görevleri de bulunmaktadır.[62] Sorumluluk haktan önce gelir. Bu yüzden önce aile bireyleri kendi sorumluluklarını yerine getirmelidir.

Ailede karı-koca ve çocukların hak ve sorumlulukları ile ilgili şu temel ilke geçerlidir: Kocanın görevleri kadının kocası üzerindeki hakları, kadının görevleri de kocanın karısı üzerindeki hakları olmaktadır. Yine aynı şekilde anne-babanın görevleri çocukların anne baba üzerindeki hakları, çocukların görevleri de anne-babanın çocukları üzerindeki hakları olmaktadır. Buna göre aile bireyleri sorumluluklarını tam olarak yerine getirdiğinde herkesin hakkına da riayet edilmiş olmaktadır.

Aile yuvasının mutlu ve huzurlu olabilmesi için öncelikle karı-kocanın sorumluklarını yerine getirmesi gerekmektedir. Kur'an ve sünnette karı-kocanın karşılıklı hak ve sorumlulukları ile ilgili genel ilkelere dikkat çekilerek şöyle denilmektedir:

"Erkeklerin kadınlar üzerindeki hakları olduğu gibi, kadınların da erkekler üzerinde hakları vardır. Ancak erkekler, kadınlara göre bir derece üstünlüğe sahiptirler."[63]

"Hepiniz sorumlusunuz ve her birinizin sorumlu olduğu alanlar vardır. Yönetici üstlendiği görevden sorumludur. Kişi (koca), ailesinden ve çoluk çocuğundan sorumludur. Kadın, eşinden ve ailesinde bulunanlardan sorumludur. Hizmetçi, hizmetinde bulunduğu kişinin malını korumakla görevlidir. (Bu şekilde) hepiniz yaptıklarınızdan sorumlusunuz."[64]

Buna göre aile bireyleri birbirlerini sevmeli, diğerlerinin haklarına saygı duymalı ve sorumluluklarını yerine getirmelidir.

Kocanın Hak ve Sorumlulukları

Hz. Peygamber'in; **"***Kişiye günah olarak sorumluluğunda olan aile fertlerini ihmal etmesi yeter."[65]* buyurması kocanın eşine ve çocuklarına karşı olan sorumluluğuna dikkat çekmektedir.

Evin geçimi ve ailenin nafakası kocaya aittir. Şu ayette buna işaret edilmektedir: **"Erkekler, kadınların koruyup kollayıcılarıdırlar. Çünkü Allah, insanların kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de erkekler kendi mallarından harcamakta (ve ailenin geçimini sağlamakta)dırlar."[66]**

---

61 Döndüren, *Aile İlmihali*, s. 331-332.
62 Döndüren, *Aile İlmihali*, s. 251-272; Cin, *Evlenme*, s. 176-192.
63 Bakara Suresi, 228. ayet.
64 Buhari, "Cuma", 11; "Nikâh", 91; Müslim, "İmare", 20.
65 Ebu Dâvûd, "Zekât", 45.
66 Nisa suresi, 34. ayet.

